

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\Frederik_Pohl-Tunel_pod_světem.pdb

PDB Name: Frederik_Pohl-Tunel_pod_světem
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 16.8.1973
Modification Date: 16.8.1973
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

Frederik Pohl

Tunel pod světem

I

Ráno 15. června probudil Guye Burckhardta jeho vlastní výkřik ze sna.

Byl to nejživější sen, jaký se mu v životě zdál. Ještě slyšel ostrý výbuch, trhající kov, cítil divokou tlakovou vlnu, která ho vztekle shodila z postele, dosud ho spalovala vlna žáru.

Strnule se posadil a civěl před sebe. Nemohl uvěřit svým očím, tomu, že je v tichém pokoji a že oknem proráží dovnitř jasné sluneční světlo.

»Mary,« zachraptěl.

Jeho žena vedle v posteli nebyla. Deky ležela shrnutá a zmuchlaná, jak právě vstala, avšak pocit snu byl tak intenzivní, že se podvědomě, aniž chtěl, rozhlédl po podlaze, jestli výbuch Mary někam neodhodil.

Ale nebyla tam. Samozřejmě, proč taky, řekl si a díval se na důvěrně známé sedátko před toaletkou, na nerozbita okno a stále vzpřímenou stěnu. Byl to jen sen.

»Guyi?« volala jeho žena popuzeně zpod schodů. »Guyi, drahouši, jsi v pořádku ?«

Slabě se ozval: »Jistě.«

Chvilí bylo ticho. Potom Mary nedůvěřivě řekla: »Snídaně je na stole. Jseš si jistý, že je ti dobře? Zdálo se mi, že nějak ječíš -«

»To byl jen ošklivý sen, miláčku,« řekl už jistěji Burckhardt. »Hned jsem dole.«

Sprchoval se vlažnou vodou s voňavou esencí, kterou měl nejraději, a říkal si, že to byl sakra sen. A to i přesto, že ošklivé sny nebyly nic zvláštního, zejména ošklivé sny s výbuchy. Komu se po třiceti letech nervozity z vodíkových bomb nezdá o explozích? Jak se ukázalo, zdálo se o nich dokonce i Mary. Začal jí o dnešním snu vyprávět. Přerušila ho:

»Tobě taky? Ale drahouši, mně se zdálo to samé,« říkala překvapeně. »Tedy téměř to samé. Já jen nic neslyšela. Zdálo se mi, že mě něco vzbudilo, a potom něco rychle bouchlo a něco mě praštilo do hlavy. Víc nic. Ten tvůj sen byl podobný, ne?«

Burckhardt si odkašlal. »Ne tak docela,« řekl. Mary nebyla z žen silných jak chlap a odvážných jak tygřice. Není nezbytné, mýsl si, líčit jí všechny podrobnosti, které sen dělaly tak živý. Nemá smysl zmiňovat se o přeražených žebrech, slané bublině v hrdle a mučivém vědomí, že tohle je smrt. »Možná že dole ve městě něco opravdu bouchlo. Možná jsme výbuch slyšeli, a proto se nám o něm zdálo.«

Mary natáhla ruku a poplácala ho po rameni. »Možná,« souhlasila. »Máš skoro půl deváté, drahouši. Neměl by sis pospíšet? Nechceš přece přijít pozdě do kanceláře.«

Spolykal jídlo, políbil ji a vyrazil - ani tolik nechtěl přijít včas, jako se chtěl podívat, jestli měl pravdu.

Ale střed Tylertonu vypadal jako vždycky. Celou cestu autobusem vyhlížel Burckhardt pozorně oknem ven a hledal nějaké známky exploze. Žádné nenašel. Jestli si něčeho všiml, tak jen toho, že město vyhlíží lépe než kdy jindy. Byl nádherný svěží den, obloha bez mraků a domy čisté a přívětivé. Všiml si taky, že Dům světla a síly, jediný mrakodrap ve městě, umyli horkou párou; usazeniny z destilačních kolon hlavního závodu Contro Chemicals na okraji města zanechávaly na kamenných stavebách své stopy.

Nikdo známý v autobuse nebyl, a tak se Burckhardt neměl koho zeptat, co vybuchlo. Když vystupoval na rohu Páté a Leighovy ulice a autobus se s tlumeným skučením dieselu odvalil pryč, dost pevně už sám sebe přesvědčil, že to všechno se mu opravdu jen zdálo.

Zastavil se u stánku s cigaretami v hale kancelářské budovy, kde pracoval. Ralph nebyl za pultem a člověka, který mu prodal balíček cigaret, neznal.

»Kde je pan Stebbins?« zeptal se Burckhardt.

»Nemocný, pane,« řekl muž zdvořile. »Bude tu zítra. Vezmete si dnes balíček marlinek?«

»Chesterfieldky,« opravil ho Burckhardt.

»Jistě, pane,« řekl muž. Ale z police vzal a poslal mu po pultu neznámou zelenožlutou krabičku.

»Zkuste tyhle, pane,« navrhl. »Obsahují faktor působící proti kašli. Všiml jste si někdy, jak vás obyčejné cigarety nutí každou chvíli kašlat?«

Burckhardt řekl podezřívavě: »Nikdy jsem o téhle sortě neslyšel.«

»Samozřejmě, že ne. Je to novinka.« Burckhardt váhal a muž přesvědčivě řekl: »Podívejte, vyzkoušejte je na moje riziko. Jestli vám nebudou chutnat, přinese mi zpátky prázdnou krabičku a já vám vrátím peníze. Souhlasíte?«

Burckhardt pokrčil rameny. »Prodělat na tom nemůžu. Ale dejte mi taky balíček chesterfieldek, jo?«

Když čekal na výtah, otevřel krabičku a jednu si zapálil. Nejsou špatné, usoudil, i když mu cigarety nacpané chemicky zpracovaným tabákem byly odjakživa podezřelé. Ale chlápek, zaskakující Ralpa, mu nepřipadal právě nejšikovnější. Jestli bude na každého zákazníka zkoušet stejně přesvědčivě obchodní kousky, může ve stánku s cigaretami nadělat pěknou paseku.

Dveře výtahu se otevřely a ven pronikla tichá hudba. Burckhardt a dva tři další lidé nastoupili. Když se dveře zavřely, kývl na pozdrav. Nit hudby se přetrhla a reproduktor u stropu výtahu začal s obvyklými reklamami.

Nejsou to obvyklé reklamy, uvědomil si Burckhardt. Byl už vystavován reklamám určeným takhle polapenému publiku dost dlouho, aby je dokázal vnímat jen jedním uchem. Ale co teď nabízel odněkud ze základů budovy vysílaný program, jeho pozornost připoutalo. Nejenže většinu značek neznal; odlišná byla i forma reklamních textů.

Písnička plná dráždivého, sebejistého rytmu tvrdila cosi o nealkoholickém nápoji, který nikdy neochutnal. Rychlý, drmolový dialog dvou asi desetiletých kluků nabízel sladkou tyčinku a po něm následovalo hluboké a hřmotné: »Hned teď jdi a kup si LAHODNÉ Hami Čoko. Ať po PIKANTNÍM Hami Čoko nezbude ani ř. « Potom zaffukala kňouravá ženská: »Chtěla bych mít mrazák Mrazík! Všechno bych dala za mrazák Mrazík!« Burckhardt opustil výtah uprostřed poslední reklamy. Cítil se poněkud nesvůj. Nebyly to reklamy na známé výrobky a chyběl mu pocit zvyku a užívání těch věcí.

Zato kancelář byla skvěle obyčejná - vyjma toho, že tu nebyl pan Barth. Slečna Mitkinová zívala za recepcním pultem a nevěděla přesně, proč tu není. »Volali z domu, to je všechno. Přijde až zítra.«

»Možná šel do továrny. Má to hned vedle.«

Zdálo se, že je jí to jedno. »Hmm.«

Vtom Burckhardt něco napadlo. »Ale dneska je 15. června! To je poslední den čtvrtletního daňového přiznání! Musí podepsat přiznání!«

Slečna Mitkinová pokrčila rameny na znamení, že to je Burckhardtův problém a ne její, a vrátila se ke svým nehtům. Naprosto podrážděný Burckhardt došel ke stolu. Ne že by nesvedl vypsát daňové přiznání stejně dobře jako Barth, myslel si rozmrzele. Ale není to jeho záležitost, nic víc, za tohle zodpovídá jako organizační šéf městské kanceláře Contro Chemicals Barth.

Chvilí uvažoval, jestli zavolat Barthovi domů nebo se ho pokusit sehnat v továrně, ale rychle ten nápad opustil. O lidi z továrny moc nestál a čím méně se s nimi dostal do styku, tím lépe. Jednou už v továrně byl, právě s Barthem, a dojem, který si odtamtud odnesl, byl poněkud zmatený a snad i budil strach. Vyjma hrstky úředníků a inženýrů nebyla v továrně ani duše - přesněji, opravil se Burckhardt, když si vzpomněl, co mu říkal Barth, ani živá duše - jen stroje.

Podle Bartha byl každý stroj ovládán jakýmsi počítačem, který ve svých elektronických vnitřnostech reprodukoval opravdovou paměť i myšlení člověka. Byla to nepříjemná představa. Barth ho se smíchem ujišťoval, že to nemá nic společného s frankensteinovským vykrádáním hrobů a implantováním mozků do strojů. Jde jen o přenášení systému fungování buněk lidského mozku do soustavy elektronek. Žádnému člověku se tím neublíží a ani ze strojů nevzniknou nějaká monstra.

Ale přesto mezi nimi Burckhardtovi příjemně nebylo.

Pustil Bartha, továrnu i všechny ostatní znepokojující drobnosti z hlavy a dal se do daňového přiznání. Trvalo celé dopoledne, než si ověřil cifry; Barth by to mohl udělat z paměti a pomocí své osobní účetní knihy za deset minut.

Teprve potom si rozmrzele připomněl sám sebe.

Zalepil přiznání do obálky a vydal se za slečnou Mitkinovou. »Vzhledem k tomu, že tu pan Barth není, bude lépe, když se na obědě vystřídáme,« řekl. »Můžete jít dřív.«

»Díky,« řekla slečna Mitkinová, vzala malátně kabelku ze zásuvky stolu a začala si nanášet make up.

Burckhardt jí podal obálku. »Hodte to do pošty, prosím. Vlastně - ještě moment. Nevím, jestli bych neměl pro jistotu zatelefonovat panu Barthovi. Neříkala jeho žena, jestli zvedá telefon?«

»Neříkala,« otírala si slečna Mitkinová pečlivě rty papírovým kapesníkem. »Ostatně nebyla to jeho žena. To volala a vyřizovala jeho dcera.«

»Dcera?« zamračil se Burckhardt. »Myslel jsem, že je ve škole.«

»Ale volala. Nic víc nevím.«

Burckhardt se vrátil do kanceláře a znechuceně začal probíral neotevřenou poštu na stole. Neměl rád noční můry, pokazily mu vždycky celý den. Měl zůstat v posteli jako Barth.

Cestou domů došlo k takové směšné záležitosti. Na rohu, kde obvykle nastupoval do autobusu, se něco semlelo - někdo tam ječel o novém typu mrazáku -, takže se rozhodl jít jeden blok pěšky. Když zahlédl příjíždějící autobus, dal se do klusu. Někdo za ním vykřikl jeho jméno. Ohlédl se přes rameno; běžel za ním malý, zmučeně vyhlížející mužik.

Burckhardt znejistěl a pak si vybavil, kdo to je: Swanson, znal se s ním sotva od vidění. Kysele si uvědomil, že autobus už zmeškal.

»Buďte zdrav,« řekl.

Swansonovi plál obličej dychtivostí. »Pan Burckhardt?« řekl tázavě a se zvláštní naléhavostí v hlase. Potom beze slova zůstal stát a jen se Burckhardtovi díval do očí. Dychtivé, planoucí očekávání se z jeho pohledu pomalu vytrácelo, sláblo v naději a nakonec vykrvácelo v lítosti. Po něčem pátrá, čeká na něco, uvědomoval si Burckhardt. Ale ať šlo Swansonovi o cokoli, Burckhardt neměl potuchy, co to je.

Odkášlal si a znovu řekl: »Dobrý den.«

Swanson pozdrav vůbec nevzal na vědomí, jen si zhluboka povzdechl.

»Co se dá dělat,« zamumlal zjevně pro sebe. Nepřítomně na Burckhardta kývl a otočil se pryč.

Burckhardt se díval za shrbenými rameny, mizíci v davu. Je to dneska nějak podivný den, myslel si, a moc se mu to nelíbilo. Něco nebylo v pořádku.

Přemýšlel o tom v dalším autobuse cestou domů. Nestalo se nic strašného, žádná katastrofa, jen se s tím ještě nikdy nesetkal. Žil svůj život jako každý jiný a vytvořil si svou síť vjemů a reakcí. Očekával různé věci. Když člověk otevře skříňku v koupelně, očekává, že na druhé policiče bude holicí strojek. Když zamyká dveře, očekává, že je bude muset trochu přitáhnout, aby zámek zapadl.

Život nečiní důvěrně známým věci, které jsou v pořádku a dokonalé, ale ty, co jsou trochu v nepořádku - ztěžka se otáčející klika, vypínač nahoře na schodech, co potřebuje víc stisknout, protože uvnitř je stará a slabá pružina, rohožka, co nikdy nezklame a pokaždé pod nohama uklouzne.

Jenže teď byly v nepořádku věci, na které Burckhardt nebyl zvyklý, a ne ty, od nichž to očekával. Například Barth nepřišel do kanceláře, i když Barth do kanceláře přijde vždycky.

Myslel na to i při večeři. Nešlo mu to z hlavy, přestože jeho žena podnikla celovečerní pokus zaujmout ho bridžem se sousedy. Byli to sousedé, které měl rád - Anne a Farley Dennermanovi. Věděl o nich všechno. Ale i oni byli ten večer divní a zadumaní. Poslouchal na půl ucha Dennermanovy stížnosti, jak je těžké sehnat slušnou telefonní službu, a úsudky jeho ženy, jak nechutný je teď výběr reklam v televizi.

Burckhardt byl na nejlepší cestě vytvořit rekord všech dob v nepřítomnosti duchem, když kolem půlnoci, tak náhle, že ho to překvapilo - kupodivu si byl vědom, co se děje -, se octl v posteli a rychle a dokonale upadl do spánku.

II

Ráno 15. června probudil Burckhardta jeho vlastní výkřik.

Byl to nejživější sen, jaký se mu v životě zdál. Ještě slyšel výbuch, dosud cítil tlakovou vlnu, která jím mrštila o stěnu.

To, že sedí rovně jako svíčka v posteli a v nezdemolované místnosti, mu připadalo jako nesmysl.

Po schodech vyběhla jeho žena. »Drahouši!« dělala se. »Co se děje?«

»Nic,« zamumlal, »špatný sen.«

S rukou na srdci si oddychla a rozzlobeně spustila: »Tys mě tak vystrašil -«

Hluk zvenčí ji přerušil. Mohutné kvílení sirén a dunění zvonů přišlo jako šok.

Burckhardtovi na sebe pohlédli a srdce se jim znovu rozbušila. Pak se plni strachu vrhli k oknu.

Na ulici neduněly požární vozy, ale pouze malá dodávka, krokem projíždějící kolem. Jako koruna na ní sedělo paroží řvoucích ampliůnů. Ječivý zvuk sirén se stále narůstající intenzitou a mísící se s řevem těžce namáhaných motorů a hlaholení zvonů vycházel z nich. Byla to dokonalá nahrávka požárních stříkaček, ženoucích se k požáru století.

Burckhardt udiveně řekl: »Mary, to je protizákonné! Vidíš, co dělají? Pouštějí nahrávku z požárů! O co jim jde?«

»Třeba je to kanadský žertík,« navrhla žena.

»Žertík? Vzbudit v šest ráno celé okolí?« Zavrtěl hlavou. »Za deset minut tu bude policie,« prorokoval. »Počkej a uvidíš.«

Ale policie nepřijela - ani za deset minut, ani později. Ať už byli darebáci v autě kdokoli, měli zjevně pro svou produkci policejní povolení.

Auto zaujalo pozici mezi domy. Několik minut tiše stálo. Potom v ampliůnu zapraskalo a obří hlas zapěl:

»Mrazák Mrazík!

Mrazák Mrazík!

Kup si taky

Mrazák Mrazík!

Mrazík, Mrazík, Mrazík

Mrazík, Mrazík, Mrazík -«

Pokračovalo to donekonečna. Okna všech domů v bloku se zaplnila obličejí. Hlas nebyl jen zvukný, byl přímo ohlušující.

Aby přehlušil řev, musel Burckhardt na ženu zakřičet: »Co je to, sakra, ten mrazák Mrazík?«

»Asi nějaký typ mrazáku, drahouši,« zaječela bezmocně žena.

Hlas náhle zmlkl; oněmělá dodávka stála bez hlesu. Bylo klidné, trochu zamžené ráno. Na střechy padaly šikmé sluneční paprsky. Uvěřit, že před okamžikem vyrval někdo na celý blok název nějakého mrazáku, nebylo vůbec možné.

»Hloupý reklamní trik,« řekl s trpkostí Burckhardt. Zívá a otočil se od okna. »Snad abych se šel obléknout. Počítám, že je to konec -«

Řev ho zasáhl zezadu; bylo to skoro jako pořádná rána přes uši. Drsný, ironický hlas, pronikavější než andělské trouby, kvílel:

»Máš mrazák? Smrdí! Když to není Mrazík, smrdí! Když to není nejnovější Mrazík, smrdí! Jenom letošní typ Mrazíku je dobrý! Viš, kdo má mrazák Ajax? Teplouši si kupují Ajaxy! Viš, kdo má mrazák Zimák? Komouši si kupují Zimáky! Každý mrazák smrdí! Jen nejnovější mrazák Mrazík ne!«

Hlas neartikulovaně a nenávislně ječel: »Varuju vás! Ven a rovnou koupit mrazák Mrazík! Honem! Rychle pro Mrazík! Fofrem pro Mrazík! Fofrem, fofrem, fofrem, Mrazík, Mrazík, Mrazák, Mrazík, Mrazík...«

Konečně bylo ticho. Burckhardt si olízl rty. Zrovna chtěl říct ženě: »Snad bysme na ně měli zavolat policii -,« když amplióny vybuchly znovu. Zaskočily ho nepřipraveného; chtěly ho zaskočit nepřipraveného.

»Mrazík, Mrazík, Mrazík, Mrazík, Mrazík, Mrazík, Mrazík, Mrazík! Laciné mrazáky ničí tvoje potraviny. Bude ti špatně! Poblíže se. Bude ti blbě! Umřeš. Kup si Mrazík, Mrazík, Mrazík, Mrazík! Jen si vezmi kus masa ze svého mrazáku a koukni, jak hnije a plesniví! Kup si Mrazík, Mrazík, Mrazík, Mrazík! Chceš se krmit shnilým, smradlavým žrádlem, nebo chceš být chytřejší a koupit Mrazík, Mrazík, Mrazík -«

To rozhodlo. Prsty, strefujícími se do nepravých dírek, Burckhardt konečně dokázal vytočit číslo místní policejní stanice. Bylo obsazeno. Zjevně nebyl sám, koho to napadlo. Zatímco roztřesený vytáčet, hluk venku znovu ustal. Vykoukl z okna. Auto bylo pryč.

Burckhardt si uvolnil kravatu a objednal u číšníka další Ledový flip. Kdyby jen neměli v kavárně Krystal takové horko! Bylo tu nově vymalováno - pronikavě červeně a oslnivě žlutě - a už to bylo dost šeredné. Navíc se zdálo, že tu někdo trpí falešnou představou, že je leden a ne červen, takže tu bylo dobře o deset stupňů tepleji než venku.

Vyzunkl Ledový flip dvěma loky. Nápoj měl jakousi zvláštní příchut', a ne špatnou. Určitě to člověka zchladilo, přesně, jak sliboval vrchní. Musí vzít kartón domů, Mary by to mohlo chutnat. Všecko nové ji vždycky zajímá.

Když zahlédl dívku, mířící přes restauraci k němu, neohrabaně vstal. Byl to ten nejnádhernejší kousek, jaký kdy v Tylertonu viděl. Výsoká asi jemu po bradu, světlé medové vlasy, postava, která... - a to všecko originál přírodní; nebylo pochyby, že šaty, které ji obepínají, jsou jedinou věcí, kterou má na sobě. Když se s ní zdravil, měl pocit, že rudne.

»Pane Burckhardte,« její hlas připomínal vzdálené tantamy, »to je báječné, že i přes to dnešní ráno jste mi umožnil setkat se s vámi.«

Odkáshal si. »Ale to nic. Nesednete si, slečno -«

»April Hornová,« špitla, když si sedala - vedle něho, ne naproti němu, jak jí ukazoval. »Můžete mi říkat křestním jménem, jestli chcete.«

Používá nějaký zvláštní parfém, uvědomil si Burckhardt fungujícím zbytkem mozku. Nezdálo se mu spravedlivé, že by měla vůbec něco používat včetně parfému. Začal se vzpomínat a zjistil, že číšník odchází s objednávkou na filet mignon pro dvě osoby.

»Ale přece!« namítl.

»Prosím vás, pane Burckhardte!« Tiskla se k němu ramenem a nastavovala mu tvář. Měla teplý dech a něžný, starostlivý výraz. »Všechno platí firma Mrazík. Prosím, nechte je - to je to nejmenší, co můžou udělat.«

Ucítil, jak její ruka mizí v jeho kapse.

»Dala jsem vám do kapsy peníze na útratu,« zašeptala spiklenecky. »Prosím, udělejte to pro mě. Moc mi záleží na tom, abyste číšníkovi platil vy - já jsem v takových věcech staromódní.«

Konejšivý úsměv se vzápětí proměnil v téměř pracovní výraz. »Musíte si ty peníze vzít,« trvala na svém. »Vždyť i tak dovolíte Mrazíkům, aby se z toho dostali hodně lacino. Mohl byste je za způsob, jakým vás zburcovali, žalovat o poslední měďák, který mají.«

Strnule, jako kdyby právě pozoroval kouzelníka, jak nechává mizet králíka v cylindru, řekl: »Tedy, April, to přece nebylo nic tak hrozného! Možná trochu hluku, snad, ale -«

»Pane Burckhardte!« Široce otevřené modré oči byly plné obdivu. »Věděla jsem, že to pochopíte! To je prostě - prostě tak báječný mrazák, že s tím začali sami lidi zdola, abych tak řekla. Hned jak se vedení dozvědělo, co se přihodilo, poslalo do všech domů v bloku svoje představitele, aby se omluvili. Vaše žena nám řekla, kam vám můžeme zavolat - a já jsem moc ráda, že jste ochotný mi dovolit, abych s vámi poobědvala, a že se vám můžu taky omluvit. Protože opravdu, Mrazík je bezva mrazák.«

Neměla bych vám to říkat, ale -« modré oči se stydlivě sklopily - »udělala bych pro firmu Mrazík skoro všecko. Je to pro mě víc než zaměstnání.« Vzhlédla. Bylo to okouzující. »Vsadím se, že si myslíte, že jsem blázen.«

Burckhardt zakašlal. »Tedy, já -«

»Přece na mě nechcete být ošklivý!« Zavrtěla hlavou. »Ne, nic nepředstírejte. Myslíte, že je to hloupé. Ale opravdu, kdybyste věděl o Mrazíku víc, tak byste si to nemyslel. Podívejte se na tuhle knížečku -«

Oběd trval Burckhardtovi o hodinu déle než obvykle. Nezdržela ho jen dívka, taky zvláštní rozhovor s mužikem jménem Swanson, kterého sotva znal. Swanson ho zastavil s jakousi zoufalou naléhavostí na ulici - a potom ho, ztuhlého, opustil.

Ale dohromady se nic nestalo. Pan Barth, poprvé, co tu Burckhardt pracoval, nepřišel - i když mu tím nechal na krku vyplňování čtvrtletního daňového přiznání.

Zato se stalo něco jiného. Aniž věděl jak, podepsal závaznou objednávku na mrazák Mrazík o obsahu dvanácti krychlových stop, nejnovější model s automatickým odmrazováním, kupní cena šest set dvacet pět dolarů, s deseti procentní slevou na omluvu - »To za tu dnešní ranní hrůzu, pane Burckhardte,« řekla.

Nebyl si jist, jak to vysvětlí ženě.

Ale nemusel se bát. Jen se objevil ve dveřích, řekla mu: »Zajímalo by mě, jestli si můžeme dovolit nový mrazák, drahouši. Byl tu nějaký člověk, aby se omluvil za ten hluk a - dali jsme se do řeči a -«

Také ona podepsala závaznou objednávku.

Později, když šel spát, pomyslel si Burckhardt, že to byl hodně mizerný den. Jenže ten den s ním ještě nebyl hotov. Slabá pružina vypínače nahore na schodech konečně odmítla cvaknout. Nazlobeně klapal vypínačem tam a zpátky a samozřejmě že se mu povedlo vyhodit západku ze svorek, které ji držely. Došlo ke krátkému spojení a všechna světla v domě zhasla.

»Hergot,« zaklel Guy Burckhardt.

»Pojistky?« řekla jeho žena ospale. »Nech to na ráno, drahouši!«

Burckhardt zavrtěl hlavou. »Zůstaň klidně v posteli. Hned to bude.«

Ani tak nechtěl opravit pojistky; spíše se cítil příliš málo unavený, než aby šel spát. Odšrouboval rozbitý vypínač, seškobrtal zpátky do temné kuchyně, našel baterku a opatrně sestoupil po schodech do sklepa. Našel si náhradní pojistku, přistrčil pod rozvodnou desku prázdný kufr, postavil se na něj a vyšrouboval spálenou pojistku.

Když dotáhl náhradní patronu, zaslechl cvaknutí spínače a lednička v kuchyni nad hlavou se klidně rozvřela. Otočil se zpátky ke schodům - a zarazil se. Na místě, kde předtím stál starý kufr, se podlaha sklepa podivně jasně blýskala. Posvítil si tam baterkou. Byla z kovu!

»A do háje,« řekl Guy Burckhardt. Nevěřicně zavrtěl hlavou. Prohlédl si to zblízka, přejel palcem po okraji kovové záplaty a vysloužil si nepříjemné říznutí - okraj byl ostrý.

Špinavá betonová podlaha sklepa byla tenká jako skořápka. Našel si kladivo a na tuctu míst ji rozbil - a všude byl kov. Celý sklep byl krabice z mědi, dokonce i stěny z cementových cihel byly jen kulisy na kovové desce!

Otráveně se pustil do jednoho z pilířů základů. Alespoň ten se ukázal být ze skutečného dřeva. Taky sklo v oknech sklepa bylo skutečné sklo.

Vysál si krvácející palec a zkusil spodek sklepních schodů. Skutečné dřevo. Uštípl kus cihly pod naftovým hořákem. Pravá cihla. Ale zbytek zdí a podlaha - všechno byl podvod.

Vypadalo to, jako kdyby někdo podepřel dům kovovým rámem a pak pracně zakryl stopy.

Největší překvapení ho čekalo pod převráceným trupem lodi, zabírajícím zadní polovinu sklepa. Byl to pozůstatek krátkého období kutilství, kterým Burckhardt před několika lety prošel. Zvnějšku vypadal trup naprosto normálně. Avšak uvnitř, kde měla být veslařská lavička, sedátka a skříňka, byla jen pouhá změť žeber, hrubá a nedokončená.

»Ale já to přece dodělal!« vykřikl Burckhardt a zapomněl na palec. Zmateně se opřel o trup a snažil se všechno promyslet. Z důvodů, jež nechápal, mu někdo sebral sklep a loď, možná celý dům, a vyměnil je za mazanou napodobeninu.

»To je nesmysl,« řekl do prázdnoty sklepa. Svítíl si baterkou kolem sebe a rozhlížel se. »Proč by to proboha někdo dělal?« zašeptal.

Důvod se odmítal vyjevit, rozumná odpověď nepřicházela.

Dlouhé minuty rozjímal Burckhardt o nejistotě vlastního zdravého rozumu.

S nadějí, že zjistí, že se mýlil a všechno způsobila jen jeho představivost, nahlédl znovu pod loď. Ale nedbalé, nedodělané žebrovi zůstávalo pořád stejné. Vsoukal se dolů, aby lépe viděl, a i když tomu nemohl věřit, ucítil syrové dřevo. Naprosto nemožné!

Vypnul baterku a začal se soukat ven. Ale nepodařilo se mu to, V okamžiku, kdy poroučel nohám, aby se pohnuly, pocítil, že ho zaplavuje náhlá a zcela vyčerpávající únava.

Vědomí prchalo - ne samo, ale jako by je někdo odnášel. Guy Burckhardt usnul.

III

Ráno 16. června se Guy Burckhardt probudil celý ztuhlý a zkroucený pod trupem lodi ve svém vlastním sklepě - a vyběhl nahoru, kde zjistil, že je 15. června.

Nejdřív chvatně a zběsile prozkoumal trup loďky, falešnou podlahu sklepa a napodobeninu kamene. Všechno bylo přesně, jak si pamatoval - naprosto neuvěřitelné.

Kuchyně si zachovala svou netečnou, nevzrušivou podobu. Elektrické hodiny střízlivě podupávaly kolem ciferníku. Skoro šest hodin, říkaly, každou chvíli se probudí tvoje žena.

Burckhardt otevřel venkovní dveře a vykoukl na tichou ulici. Na schodech se válely ranní noviny - zdvihl je a všiml si, že podle nich je 15. června.

Ale to bylo nemožné. 15. června bylo včera. Tohle datum se nedalo zapomenout - byl to den čtvrtletního daňového přiznání.

Otočil se zpátky do předsíně a zdvihl telefon. Vytočil informace o počasí a dostalo se mu dobře modulované recitace:

»- chladněji, občasný déšť. Barometrický tlak 1150 milibarů, stoupá... Předpověď Hydrometeorologického úřadu Spojených států na 15. června. Bude teplé a slunné počasí, dosahující teplot kolem -«

Zavěsil. Bylo 15. června.

»Nebesa!« řekl Burckhardt zbožně. Děly se vskutku zvláštní věci. Zaslechl zvonění budíku své ženy a vyběhl po schodech nahoru.

Mary Burckhardtová seděla v posteli rovná jako svíce a v očích měla vyděšený, nechápatý pohled člověka, který se právě probudil z noční mýry.

»Ach!« vyjekla, když její manžel vešel do místnosti. »Drahouši, já ti měla ten nejstrašnější sen! Bylo to jako výbuch a -«

»Zase?« zeptal se Burckhardt bez velikého soucitu. »Mary, to je přece legrační. Včera jsem si byl jistý, že něco není celý den v pořádku a -«

Začal jí vyprávět o sklepu, který je vlastně měděnou krabicí, a o podivné zpotvořenině, jakou kdosi nadělal z jeho lodi. Mary byla překvapená, potom vylekaná a nakonec se vším smířená a nešťastná.

»A víš to jistě, drahouši?« řekla. »Protože já ten starý kufr zrovna minulý týden čistila a ničeho jsem si nevšimla.«

»Vím to na beton!« řekl Guy Burckhardt. »Odtáhl jsem ho ke zdi, abych si na něj stoupl a zašrouboval novou pojistku, když jsem vyrazil světlo a -«

»Kdy?« Mary vypadala víc než jenom vylekaně.

»Když jsem vyrazil světlo. Pamatuješ přece, jak se nahoře na schodech rozbil vypínač. Šel jsem dolů do sklepa a -«

Mary si v posteli poposedla. »Guyi, vypínač se nerozbil. Včera jsem vypínala světlo já.«
Burckhardt se podíval na ženu. »Jenže já vím, že nevypínala! Pojď, koukneme se.«
Vyšel z ložnice a dramaticky ukázal na rozbitý vypínač, ten samý, který včera v noci odšrouboval a nechal viset na drátech...
Jenže nenechal. Vypadal tak jako vždycky. Neschopen uvěřit ho Burckhardt stiskl a obě haly zalilo světlo.

Bledá a vystrašená Mary kolem něho prošla do kuchyně a začala připravovat snídani. Burckhardt dlouhou chvíli stál a zíral na vypínač. Jeho duševní pochody se dostaly za hranici nevíry a šoku; jednoduše přestaly fungovat. Oholil se, oblékl a ve stavu tupého sebezpozorování snědl snídani. Mary ho nerušila; uměla pochopit a to hojilo. Když odcházel, aby stihl autobus, bez jediného slova ho políbila.

Slečna Mitkinová z recepce ho uvítala zíváním. »Dobré ráno,« řekla ospale. »Pan Barth dnes nepřijde.«
Burckhardt byl na nejlepší cestě něco jí odseknout, ale ovládl se. Stejně neví, že Barth tu nebyl včera, protože zrovna trhá z kalendáře list s datem 14. června, aby udělala místo »novému« listu na 15. červen.
Jako ve snách dokráčel ke stolu a nepřítomně zíral na ranní poštu. Ještě byla v obálkách, ale věděl, že ta z Factory Distributors obsahuje objednávku na dvacet tisíc stop nového obložení a uvnitř druhé od firmy Finebeck a synové je stížnost.

Trvalo nějaký čas, než se donutil je otevřít. Bylo to tak.

Před polednem, puzen jakýmsi neodolatelným nutkáním, poslal slečnu Mitkinovou, aby se šla najíst první - toho patnáctého června, co byl včera, šel první on. I když se zdálo, že neústupnost, s níž na tom trval, ji poněkud znepokojila, nakonec šla. Náladu mu to však nezlepšilo.

Zazvonil telefon. Burckhardt ho automaticky zdvihl. »Správa Contro Chemical, u aparátu Burckhardt.«

Hlas řekl: »Tady Swanson.« Potom zmlkl.

Burckhardt mlčel a čekal; nic víc se ale neožývalo. »Haló,« řekl tedy.

Mlčení pokračovalo. Potom Swanson se odevzdaně a smutně zeptal: »Takže pořád nic?«

»Co - nic? Co vlastně chcete, Swansone? Včera jste za mou přiběhl a předváděl totéž. Vy -«

»Burckhardte! Sláva na výstostech, vy si to pamatujete!« vybuchl hlas. »Zůstaňte u sebe - za půl hodiny jsem tam!«

»O co vám ale jde?«

»Teď ne,« řekl mužik spokojeně. »Povím vám to, až se uvidíme. Do telefonu už ani slovo - možná že ho odposlouchávají. Jenom počkejte. Vlastně - moment. Budete v kanceláři sám?«

»Úplně ne. Slečna Mitkinová bude pravděpodobně -«

»Krucí - koukněte, Burckhardte, kam chodíte na oběd? Je to dobré a je tam dost randál?«

»Proč? Myslím, že ano. Do kavárny Krystal, je to o jednu ulici dál -«

»Já vím. Sejdeme se tam za půl hodiny!« V sluchátku cvaklo.

Kavárna Krystal už červeně vymalována nebyla, ale horko tu bylo pořád. Přidali k němu pronikavou hudbu, do níž se mísily reklamy. Propagovaly Ledový flip, cigarety Marlin - »Jsou zdravotní,« předl hlasatel. Potom něco volal o jakýchsi tyčinkách Hami Čoko. Burckhardt si nevzpomínal, že by o nich slyšel. O to víc se o nich doslechl vzápětí. Zatímco seděl a čekal, než se objeví Swanson, prošla restauraci dívka v průsvitné sukénce, jakou nosívaly děvčata prodávající cigarety v nočních klubech. Nesla podnos s malými, temně rudě zabalenými cukrátky.

»Hami Čoko jsou pikantní,« šeptla, když došla k jeho stolu. »Hami Čoko jsou ještě pikantnější než pikantní!«

Burckhardt hodlal vyhlížet, kdy se objeví mužik, který mu telefonoval, a věnoval jí pramalou pozornost. Ale když na další stůl rozhodila hrst cukrlat a usmála se na lidi sedící kolem, koutkem oka si jí všiml. Potom se vytřeštil.

»Jéje - slečno Hornová,« řekl.

Dívka pustila podnos s cukrátky na zem.

Burckhardt účastně vyskočil: »Něco se stalo?«

Dívka rázem zmizela.

Vrchní se na něj podezřívavě podíval. Burckhardt honem žuchl zpátky do židle a snažil se tvářit nenápadně. Vždyť se té dívky ani nedotkl! Možná že je skutečně velice úzkostlivě vychovaná, pomyslel si - dlouhé nahé nohy pod průsvitnou sukénkou vem čert -, a když ji oslovil, lekla se, že má co činit se sexuálním maniakem.

Byl to směšný nápad. Burckhardt se nešťastně zašklebil a zvedl jídelní lístek.

»Burckhardte!« zasyčelo to ostře.

Burckhardt vykoukl přes jídelní lístek. Na protější židli cíhavě dřepěl mužik jménem Swanson.

»Burckhardte!« zašeptal znovu. »Rychle pryč! Odteďka po vás jdou. Jestli chcete zůstat naživu, honem!«

Přít se s ním nebylo možné. Burckhardt vyslal ke vznášejícímu se vrchnímu útrpný a omluvný úsměv a vydal se ven za Swansonem.

Bylo zřejmé, že mužik ví, kam míří. Na ulici popadl Burckhardta za loket a táhl ho podél domů za roh.

»Viděl jste ji?« vyptával se. »Tu Hornovou, v telefonní budce? Za pět minut budou tady, to mi věřte. Musíme si pospíšet!«

Ulice byla plná lidí a aut a nikdo nevěnoval Burckhardtovi se Swansonem pozornost. Je nějak lezavo, spíš jako v říjnu než v červnu, pomyslel si Burckhardt, ať si meteorologický ústav tvrdí co chce. Připadal si jako blázen; poslechne toho chlápka a utíká před »nimi« - kam? Ten chlápek může být blázen, ale má strach. A strach je nakažlivý.

»Sem!« zasupěl mužik.

Octlí se v další restauraci - vlastně to byl spíš bar, druhořadý podnik, kde by se Burckhardt pravidelným hostem nikdy

nestal.

»Projďeme tudy,« zašeptal Swanson. Burckhardt se za ním jako způsobilý chlapec propletl množstvím stolů na druhý konec místnosti.

Měla tvar L a dveře do dvou ulic, svírajících pravý úhel. Došli k postrannímu východu. Swanson se chladně podíval na pokladniho, který si je tázavě prohlížel, a přešli na protější chodník.

Stáli pod markýzou kina. Swansonovo napětí pominulo.

»Setřáslí jsme je!« zakrákoral tiše. »Už jsme skoro tam.«

Přistoupil k pokladně a koupil dva lístky. Burckhardt se nechal odvést do sálu. Byl všední den, odpolední představení a kino bylo téměř prázdné. Z plátna se ozývala střelba a dusot kopyt. O lesknoucí se mosazné zábradlí se opíral osamělý uvaděč. Letmo se na ně podíval a dál unuděně zíral na film. Swanson s Burckhardtem sešli po mramorových, kobercem pokrytých schodech dolů.

Předsálí bylo prázdné. Byly tu dveře pro pány a dveře pro dámy, na třetích bylo zlatě napsáno VEDOUČÍ. Swanson u nich chvíli poslouchal, pak je pootevřel a nahlédl dovnitř.

»Vzduch je čistý,« řekl a ukázal Burckhardtovi rukou.

Burckhardt šel za ním do prázdné kanceláře. Vedly z ní další dveře, snad do nějakého přístěnku; nebyly totiž nijak označeny.

Ale nebyl to přístěnek. Swanson znovu ostražitě otevřel, nahlédl dovnitř a ukázal Burckhardtovi, aby šel za ním.

Byli v jasně osvětleném tunelu s kovovými stěnami. Tunel byl úplně prázdný a táhl se daleko na obě strany.

Burckhardt se udiveně rozhlédl. Jedno věděl jistě:

Pod Tylertonem žádný takový tunel nemá co dělat.

Za protější stěnou tunelu byla místnost se stolem, židlemi a čímsi, co vyhlíželo jako televizní obrazovky. Swanson schváceně klesl do židle.

»Tady budem chvíli v bezpečí,« zasípěl. »Sem moc nechodí. A když už přijdou, tak je uslyšíme a můžeme se schovat.«

»Kdo?« chtěl vědět Burckhardt.

Mužik řekl: »Mart'ani!« Hlas se mu zlomil a zdálo se, že z něho prchá život. Ponurým tónem pokračoval: »Tedy myslím, že to jsou Mart'ani. I když byste mohl mít pravdu. Měl jsem v posledních týdnech, když vás dostali, spoustu času promyslet si to a je možné, že přece jen jsou to Rusové. Pořád ale -«

»Po pořádku, prosím. Kdo mě dostal?«

Swanson vzdychl. »Takže musíme začít úplně od začátku, co se dá dělat. Asi přede dvěma měsíci jste pozdě v noci zaklepal na naše dveře. Byl jste úplně na dně, posedlý strachem a chtěl jste, abych vám pomohl -«

»Já?«

»Přirozeně, že si to nepamatujete. Tak poslouchejte a pochopíte. Sypal jste ze sebe jako kulomet, že vás chytí a vyhrožovali vám, že vaše žena byla mrtvá a zase ožila, všechno nesmyslně popletené. Myslel jsem, že jste se zbláznil. Ale - vždycky jsem si vás dost vážil. Prosil jste mě, abych vás schoval, a já mám temnou komoru, ne? Dá se zamknout jen zevnitř. Zámek jsem tam přidělal vlastníručně. Takže jsme tam zašli, jen abych vám zvedl náladu - a kolem půlnoci, asi tak za patnáct dvacet minut, jsme omdleli.«

»Omdleli?«

Swanson kývl. »Oba. Bylo to, jako kdyby nás praštili pytlíkem s pískem. Nestalo se vám to znovu včera v noci?«

»Myslím, že stalo,« kývl Burckhardt nejistě hlavou.

»Jasně. A pak jsme najednou byli zase vzhůru a vy jste řekl, že mi ukážete něco skutečně směšného. Vyšli jsme ven a koupili si noviny. Bylo na nich datum 15. června.«

»15. června? Ale to je dneska! Tedy-«

»Jasně, kamaráde. Vždycky je dneska.«

Trvalo chvíli, než mu to došlo.

Pak Burckhardt udiveně řekl: »Kolik týdnů už se schováváte v temné komoře?«

»Copak vím? Čtyři, možná pět. Ztratil jsem přehled. Každý den to samé - vždycky patnáctého června, moje domácí, paní Keeferová, vždycky vytírá schody, vždycky tentýž titulěk v novinách, které si koupím na rohu. Začíná to být monotónní, kamaráde.«

IV

Byl to Burckhardtův nápad a Swansonovi se nelíbil, ale pak se přidal; byl typ, který se vždycky jenom přidá.

»Je to nebezpečné,« odmlouval ustrašeně. »Co když někdo půjde kolem? Uvidí nás a -«

»Co můžem ztratit?«

Swanson pokrčil rameny. »Je to nebezpečné,« řekl znovu. Ale přidal se.

Burckhardtův nápad byl jednoduchý. Byl si jist jen v jednom - ten tunel někam vede. Mart'ané nebo Rusové, fantastické spiknutí nebo potrhlá halucinace - ať se s Tylertonem stalo cokoli, muselo to být vysvětlitelné a místo, kde vysvětlení hledat, bylo na konci tunelu.

Rozběhli se tam. Než zahlédli konec, urazili víc než míli. Měli štěstí - přinejmenším do tunelu nikdo nevešel a nespátlil je. Ostatně podle Swansona byl tunel používán jen občas.

Vždycky patnáctého června. Ale proč? ptal se Burckhardt sám sebe. Čert vem, jak to. Proč?

Proč museli nedobrovolně - a jak se zdálo, všichni najednou - usínat? A proč si nic, ale vůbec nic nepamatovali?

Swanson Burckhardtovi vyprávěl, jak pospíchal, aby se s ním sešel, poté, co se jednou Burckhardt o pět minut opozdil a nestačil se u něj v temné komoře schovat. Když druhý den ráno dorazil k Burckhardtovi domů, nestihl ho už. Narazil

na něj až odpoledne na ulici, ale Burckhardt si vůbec nic nepamatoval.

Swanson setrval ve své myši existenci už celé týdny. V noci se schovával v komoře, ve dne se vykrádal ven a hledal Burckhardta. Držen jen žalostnou nadějí, balancoval na okraji života a pokoušel se ukrýt před jejich smrtícíma očima. Jejich. Jedním z »nich« bylo i děvče jménem April Hornová. Díky tomu, že ji zahlédl vejít do telefonní budky a nevyjít potom ven, objevil Swanson tunel. Další byl chlapík ze stánku s cigaretami v budově, kde byla Burckhardtova kancelář. Bylo jich víc, Swanson věděl alespoň o tuctu dalších - pokud si nebyl jist, alespoň je podezíral.

Když člověk věděl, kde je hledat, bylo snadné je objevit - jako jediní v Tylertonu měnili den po dni svou roli.

Burckhardt jezdil každé ráno každého patnáctého června autobusem v 8.51 a na tom se nezměnil nikdy ani chloupěk.

Ale April Hornová přišla jednou v křiklavě průhledné sukénce a rozdávala cukrlata, jindy se oblékla střízlivě a někdy ji Swanson vůbec nezahlédl.

Rusové? Marťani? Ať už to byl kdo chtěl, co si myslel, že mu tahle bláznivá maškaráda bude platná?

Odpověď Burckhardt neznal - ale možná se skrývala za dveřmi na konci tunelu. Opatrně k nim přitiskli uši. Slyšeli pouze vzdálené zvuky, avšak nedokázali přesně rozeznat, co znamenají. Nevyvolaly v nich ani pocit nebezpečí, a tak proklouzli dveřmi dál.

Prošli rozlehlou místností, vystoupili po schodech a zjistili, že jsou - poznal to Burckhardt - v továrně Contro Chemicals.

Nebyla tu živá duše. Samo o sobě to tak zvláštní nebylo, v automatizované továrně nikdy není moc lidí. Ale ze své jediné návštěvy si Burckhardt pamatoval, že všechno tu bylo v činnosti: záklopy se otvíraly a zavíraly, kádě se samy vyprazdňovaly a plnily, mísily a vařily a kapaliny se uvnitř samy chemicky analyzovaly. Továrna nebyla nikdy plná lidí, ale nebyla taky nikdy v nečinnosti.

Jenže - teď byla v nečinnosti. Kromě vzdálených zvuků tu nebylo po životě ani zdání.

Elektronické mozky nevysílaly žádné povely, všechny cívky i relé odpočívaly.

»Jdeme,« řekl Burckhardt. Swanson ho neochotně následoval do katedrály, podpírané spleť sloupů z nerezavějící oceli a plné nádrží.

Šli, jako kdyby doprovázeli mrtvého. Svým způsobem tomu tak bylo, neboť co jiného byly automaty, které dříve poháněly továrnu, než mrtvolky? Ovládaly je počítače, které ve skutečnosti vůbec počítači nebyly; byly to elektronické obdoby živých mozků. A když je někdo vypnul, nebyly potom mrtvé? Vždyť každý býval lidským mozkem.

Vezměte vynikajícího chemika, specialistu na naftu, absolutně zkušeného v dělení surové ropy na jednotlivé frakce.

Vypreparujte jeho mozek a zasuňte dovnitř vyšetřovací elektronické jehly. Přístroj pak řádku po řádce čte, co mysl obsahuje, a překládá vše, co najde, do diagramů sinusových vln. Křivky přenesou do robota-počítače - a máte svého chemika. Nebo - přejete-li si - tisíc exemplářů svého chemika se všemi jeho znalostmi a zkušenostmi a beze všech lidských nedostatků.

Nasadíte tucet takových kopií do továrny a postarají se o ni kompletně čtyřicet hodin denně, sedm dní v týdnu, nikdy se neunaví, nikdy nic nepřehlédnou, na nic nezapomenou...

Swanson se přitiskl blíž k Burckhardtovi. »Mám strach,« řekl.

Byli na druhé straně místnosti a zvuky byly hlučnější. Nebyly to už stroje, ale hlasy; Burckhardt se opatrně přikradl ke dveřím a odvážil se za ně nahlédnout.

Místnost za nimi byla menší a rámovaly ji televizní obrazovky. Před každou - bylo jich dvanáct nebo i víc - seděl muž nebo žena; civěli na obrazovku a diktovali do magnetofonu poznámky. Pozorovatelé přepínali záběry a ani dvě obrazovky neukazovaly totéž.

Zdalo se, že jednotlivé obrazy mají společného jen málo. Na jedné obrazovce byl obchod, v němž děvče, oblečené jako April Hornová, předvádělo domácí mrazáky. Na další se střídaly záběry z kuchyní. Burckhardt zahlédl něco, co se podobalo stánku s cigaretami v budově, kde měl kancelář.

Bylo to překvapující a záhadné. Burckhardt měl tisíc chutí vejít dovnitř a záhadu rozluštit, ale bylo tam příliš rušno.

Dost možná, že by se někdo mohl ohlédnout nebo vyjít ven a objevit je.

Narazili na další místnost; byla to velká a honosná kancelář. Uvnitř nikdo nebyl, stůl však pokrývaly papíry.

Burckhardt si je prohlédl, nejdříve zběžně, potom, když se do textu jednoho z nich začel, ohromeně strnul.

Jako kdyby nemohl uvěřit, přiblížil list k očím, prolétl ho a začal číst další. Swanson zatím jako šílenec prohledával zásuvky.

Burckhardt zaklel a hodil papíry na stůl.

Swanson si ho sotva všiml. Najednou radostně vyjekl: »Kouknete!« a vylovil ze stolu revolver. »Je nabitý!«

Burckhardt na něj nepřítomně zíral a pokoušel se dát si dohromady, co zrovna četl. Pak si uvědomil, co Swanson říká, a zajiskřilo mu v očích. »Jste chlapík!« vykřikl. »Vezmem si ho. Tahle pistole nám odtud pomůže ven, Swansone. Jdem na policii. ale ne k policajtům z Tylertonu, rovnou na FBI. Podívejte se!« Složka papírů, kterou Swansonovi podával, byla nadepsána: Zpráva o situaci v testovací oblasti. Předmět: Akce firmy Mariin Cigarettes. Byla to většinou čísla zpracovaná do tabulek, která Swansonovi ani Burckhardtovi mnoho smyslu nedávala, ale uzavíralo je shrnutí:

Ačkoliv test 47-K 3 oproti jiným, jež byly provedeny, zvýšil počet nových spotřebitelů nejméně dvakrát, pravděpodobně ho nebude možno vzhledem k lokálním předpisům, omezujícím provoz rozhlasových vozidel, využít v terénu.

Podle dosažených výsledků jsou na druhém místě testy skupiny 47-K 12. V tomto stadiu doporučujeme provést kontrolní testy, jimiž by se tři nejlepší kampaně ověřily; a to jak s využitím techniky vzorků, tak i bez ní.

V případě, že zákazník nebude ochoten hradit dodatečné náklady, přichází v úvahu možnost pokračovat v té kampani

ze série K 12, která dosáhla nejlepších výsledků.

Pravděpodobnost, že zmíněné předpovědi se budou od skutečných výsledků lišit o jeden a půl procenta nebo méně, je 80%. Tolerance 5% bude dosaženo s pravděpodobností 99%.

Swanson zvedl hlavu od papíru a podíval se Burckhardtovi do očí. »Já to nechápu,« zanařikal.

»Nic si z toho nedělejte,« řekl Burckhardt. »Vypadá to nesmyslně, ale odpovídá to skutečnosti, Swansone. Odpovídá to faktům. Nejsou to Rusové ani Marťani. Jsou to lidi od reklamy. Nějak, čert ví jak, to svedli, ovládli Tylerton. Dostali nás. Všechny - vás, mě a dalších dvacet nebo třicet tisíc lidí. Mají nás pod palcem.

Možná nás hypnotizují a možná taky je to něco jiného. Ale ať už to dělají jak chtějí, nechávají nás žít jen jeden den. A celý ten mizerný den do nás hustí reklamu. Večer si zjistí, co se stalo - a pak nám ten den zase vymyjí z mozku a druhý den začnou znovu s jinou reklamou.«

Swansonovi sklesla brada. Pak dokázal ústa zavřít a polknout. »To je ale blbost,« řekl bezvýrazně.

Burckhardt zavrtěl hlavou. »Jistě, zní to jako šílenost, ale celá ta věc je šílená. Nebo si to dovedete vysvětlit jinak?

Nemůžete popřít, že téměř celý Tylerton žije jen jeden den a ten se pořád opakuje. Viděl jste to. To je přece šílenost, kterou musíme přijímat jako skutečnost - pokud my dva nejsme šílenci. A když připustíme, že někdo ví, jak na to, určitý smysl to potom má.

Uvažujte, Swansone! Můžou si ověřit i ty nejmenší detaily, a neutratí za reklamu ani floka! Máte potuchy, co to znamená? Ví bůh, kolik peněz v tom lítá, ale sám vím, že některé firmy vydají na reklamu dvacet i třicet milionů dolarů ročně. Znáte si to, řekněme, stovkou společností. Řekněme, že každé z nich to umožní snížit náklady na reklamu jen o deset procent. To už je pěkný balík, věřte mi!

A když taková firma předem ví, co bude účinné, může snížit náklady na polovinu, možná méně než na polovinu. Dá se tak ušetřit dvě stě nebo tři sta milionů dolarů ročně - a jestli z toho platí za použití Tylertonu deset nebo dvacet procent, je to pro ně pořád nechtutně laciné a pro toho, kdo v Tylertonu vládne, zase vynikající obchod.«

Swanson si olízl rty. »Myslíte,« nabídl váhavě, »že jsme - jaksi, takové nedobrovolné publikum?«

Burckhardt se zamračil. »Ne tak přesně.« Chvilí přemýšlel. »Víte, jak lékař testuje třeba penicilin? Sestaví si na miskách se želatinou sérii malých kolonií bakterií a zkouší pak lék po pořádku na všech miskách, jen ho vždycky trochu pozmění. A my jsme - ty bacily, Swansone, dokonce ještě efektivnější než bacily. Stačí jim jediná kolonie, můžou nás používat pořád znovu.«

Bylo to příliš, než aby to Swanson mohl strávit. Řekl jen: »Co budem dělat?«

»Půjdem na policii. Nesmějí používat jako pokusné králíky lidské bytosti.«

»Jak se na policii dostánem?«

Burckhardt zaváhal. »Myslím,« začal pomalu. »No ano. Tohle je kancelář někoho, jehož slovo má váhu. Máme revolver a počkáme tu, dokud nepřijde. A on nás odtud dostane.«

Jednoduché a jasné. Swansonovi se ulevilo. Vybral si, kam si sedne - u stěny, kam není od dveří vidět. Burckhardt zaujal polohu hned za dveřmi -

A čekali.

Nečekali tak dlouho, snad půl hodinu. Pak Burckhardt zaslechl blížící se hlasy. Zbývala chvilka. Rychle sykl na Swansona a přitiskl se ke stěně.

Byli to muž a žena. Muž říkal: »- z jakého důvodu jste to nemohla ohlásit telefonicky? Znehodnotila jste výsledky celodenního testu. Co se s vámi sakra děje, Janet?«

»Mrzí mě to, pane Dorchine,« řikala sladkým, čistým hlasem. »Myslela jsem, že to je důležité.«

Muž vrčel: »Důležité! Jeden mizerný kousek z jedenadvaceti tisíc!«

»Ale tohle je Burckhardt, pane Dorchine. Zase on. Ze způsobu, jakým se ztratil, je zřejmé, že mu někdo pomáhá.«

»Jistě, jistě. Takový malér to zas není, Janet. Program Hami Čoko je tak jako tak časově trochu napřed. A když už jsme tady, pojdte se mnou do kanceláře, vyplníte si pracovní list. Tou záležitostí s Burckhardtem si už nelámejte hlavu.

Pravděpodobně se potlouká kolem. Dneska večer ho seberem a -«

Stáli ve dveřích. Burckhardt za nimi kopnutím zavřel a namířil revolver.

»To si jen myslíte,« řekl vítězoslavně.

Stálo to za hodiny utrpení, vztekly pocit ztráty rozumu, zmatky, strach. Byl to nejspokojivější zážitek, který kdy v životě Burckhardta potkal. Muž měl v obličeji výraz, o němž Burckhardt sice četl, avšak který nikdy ve skutečnosti neviděl: otevřel ústa, doširoka rozevřel oči, a i když se mu podařilo vydat ze sebe zvuk připomínající otázku, slova to nebyla.

Dívka byla překvapena téměř stejně. Když se na ni Burckhardt podíval, věděl, proč mu její hlas byl tak povědomý. Byla to táž dívka, která se mu představila jako April Hornová.

Dorchin se rychle vzpamatovával. »To je on?« zeptal se ostře.

Dívka řekla: »Ano.«

Dorchin kývl. »Beru to zpátky. Měla jste pravdu. Hm - Burckhardte - co vlastně chcete?«

»Bacha na něj! Může mít ještě jeden revolver,« vykřikl Swanson.

»Tak ho prohledejte,« řekl Burckhardt. »Povím vám, co chceme, Dorchine. Chceme, abyste nás dovedl na FBI a vysvětlil jim, jak se vám podařilo unést jedenadvacet tisíc lidí.«

»Unést?« odfrkl Dorchin. »To je směšné, človče! Dejte ten revolver pryč - takhle se přece nikam nedostanete.«

Burckhardt zlověstně potěžkal zbraň v ruce: »Myslím, že ano.«

Dorchin vypadal rozzuřeně a bezmocně, ale kupodivu ne vystrašeně. »Sakra,« začal nadávat, ale pak zavřel ústa a

polkl. »Poslouchejte,« řekl vemlouvavě, »děláte velkou chybu. Nikoho jsem neunesl, to mi věřte!«
»Nevěřím vám,« řekl Burckhardt tupě. »Proč taky?«
»Je to pravda! Dám vám na to slovo!«
Burckhardt zavrtěl hlavou. »Můžete je dát FBI, jestli o to budou stát. To se dozvíme. A teď - jak se odtud dostaneme?«
Dorchin otevřel ústa; chtěl pokračovat v přesvědčování.
Burckhardt vybuchl: »Nestavte se mi do cesty! Jsem rozhodnutý vás zabít, když to bude nutné, copak tomu nerozumíte? Mám za sebou dva dny pekla a za každou vteřinu můžete vy. Zabít vás? Bylo by mi potěšením a nemám, co bych na tomhle světě ztratil! Vyvedte nás odtud!«
Dorchinův obličej potemněl. Zdálo se, že se pohne, ale světlovlasá dívka, kterou oslovoval Janet, vklouzla mezi něj a revolver.
»Nerozumíte tomu,« prosila Burckhardta. »Nesmíte střilet!«
»Jděte z cesty!«
»Ale, pane Burckhardte -«
Nedokončila. Aniž na sobě dal co znát, vyrazil Dorchin ke dveřím. Burckhardt vykřikl a zdvihl revolver; zahnali ho dál, než chtěl. Dívka pronikavě zaječela. Omluvně a lítostivě se pohnula a postavila se znovu mezi revolver a Dorchina. Burckhardt mířil dolů. Byl to instinkt, snaha zranit, a ne zabít. Mířil špatně. Kulka z revolveru ji zasáhla do žaludku.

Dorchin vyběhl, dveře za ním bouchly a v dáli doznívalo dupání jeho nohou.
Burckhardt mrštil revolverem přes celou místnost a vrhl se k dívce.
Swanson zaskučel. »To je náš konec, Burckhardte. Proboha, co jste to vyvedl? Mohli jsme vypadnout. Měli jsme jít na policii. Byli jsme už skoro venku! By -«
Burckhardt ho neposlouchal. Klečel nad dívkou. Ležela na zádech, ruce měla rozhozené. Krev jí netekla a rána byla sotva vidět. Ale ležela v poloze, jakou nemohla zaujímat žádná bytost, která žila.
A přece nebyla mrtvá.
Nebyla mrtvá - a Burckhardt, jako přimrazený, si pomyslel: A taky není živá.
Necítil puls, ale v roztažených prstech jedné z jejích rukou rytmicky tikalo.
Neslyšel dech, ale sykavý, praskající zvuk.
Měla otevřené oči a dívala se jimi na Burckhardta. Nebyl v nich strach ani bolest, jen lítost hlubší než mořské dno.
»Nebojte se, pane Burckhardte,« řekla zkroucenými a sotva ovládanými rty. »Jsem - budu v pořádku.«
Burckhardt se sklonil. Kde měla být krev, byla jen čistá trhlina v látce, která nebyla tkaní. Zahlédl spirálu zlatavého měděného drátu.
Olízl si rty.
»Vy jste robot,« řekl.
Dívka se pokusila přikývnout. Rty se jí zaškubaly. »Jsem. Vy taky.«

V

Swanson vyrazil krátký, neartikulovaný zvuk, došel ke stolu a s pohledem upřeným do zdi se posadil. Burckhardt se nad rozbitou loutkou na podlaze kýval dopředu a zase dozadu. Řeč mu došla.
»Je - je mi líto, že se to stalo,« dokázalo ze sebe děvče vypravit. Hezké rty se přitom zkroutily do úšklebku, který na sametové mladé tváři děsil. Pak se jí podařilo ústa ovládnout. »Promiňte,« řekla. »Kulka zasáhla nervové centrum. Tělo mě neposlouchá.«
Burckhardt automaticky přikývl a omluvu přijal. Roboti. Teď, když to věděl, bylo vše zřejmé, a když si znovu vybavil, co prožil, byla to jediná možnost. Vzpomněl si na démonický nápad s hypnózou, na Mart'any nebo něco ještě neobyčejnějšího - taky idiotštějšího. Důvod byl jednoduchý: umělí roboti odpovídají víc skutečnosti a jsou i levnější. Důkazy ležely všude, kam pohlédl. Automatizovaná továrna s transplantovanými mozky - proč netransplantovat myšlení humanoidnímu robotovi a dodat mu i rysy tváře a tělo bývalého majitele mysli?
Mohl potom takový robot vědět, že je robot?
»My všichni,« začal Burckhardt a stěží si uvědomoval, že mluví nahlas. »Moje žena, sekretářka, vy a všichni sousedé. Všichni stejní.«
»Ne.« Hlas zněl silněji. »Všichni nejsme stejní. Víte, já si to zvolila sama. Já -,« rty sebou škubly, avšak už to nebylo jen náhodné škubnutí nervů, »já jsem byla ošklivá ženská, pane Burckhardte, bylo mi skoro šedesát. Život mě minul. A když mi pan Dorchin nabídl, abych žila znovu, jako krásná dívka, skočila jsem po té příležitosti. Věřte mi, skočila, i se všemi nevýhodami. Moje tělo je pořád živé - zatímco jsem tady, spí. Můžu se do něj vrátit. Ale nikdy to neudělám.«
»A co my ostatní?«
»Vy jste na tom jinak, pane Burckhardte. Já tu pracuju. Plním příkazy pana Dorchina, zaznamenávám výsledky reklamních testů, hlídám vás a ostatní, abyste žili, jak on chce, abyste žili. Dělá to, protože jsem si to zvolila, ale vy žádnou volbu nemáte. Protože, víte - vy jste mrtvý.«
»Mrtvý?« vykřikl - skoro zasténal - Burckhardt.
Modré oči se na něj bez mrknutí dívaly a on věděl, že to není lež. Polkl a ocenil důmyslný mechanismus, který mu umožnil polykat i potit se a jíst.
»Aha,« řekl. »Zdálo se mi o výbuchu.«
»Nejen zdálo. Máte pravdu - byl to výbuch, skutečný a jeho příčinou byla tahle továrna. Nádrže ve skladu vyletěly do vzduchu a koho nezlikvidoval výbuch, toho zabily o něco později výpary. Ale skoro všichni zemřeli přímo při explozi,

jedenadvacet tisíc lidí. Zemřel jste s nimi, a to byla Dorchinova šance.«

»Zatracený mrchožrout,« řekl Burckhardt.

Zkroucená ramena se zachvěla. Zachovala si přitom zvláštní důstojnost. »Proč? Měli jste všechno odbyté. Vy i ostatní jste to, co Dorchin potřebuje, dokonalý krajíc Ameriky. Přenést obsah mrtvého mozku na živý je jednoduché. Dokonce jednodušší - mrtvý nemůže říct ne. Jistě, stálo to práci i peníze - město bylo v rozvalinách -, ale dalo se přebudovat, zvlášť když nebylo nutné dodržet všechny maličkosti.

V některých domech byly zcela zničené dokonce i mozky. Ty jsou uvnitř prázdné. Dokonalé nejsou ani sklepy a ulice, na kterých málo záleží. Iluze musí stejně vydržet jen jediný den. Tentýž den - 15. června - znovu a znovu. A jestli někdo objeví, že něco je trochu špatně, nebude ani dost času, aby jeho objev vyvolal nějakou lavinu a znehodnotil testy, protože všechny omyly se o půlnoci ruší.«

Na obličej se objevil pokus o úsměv. »Tohle je jen, pane Burckhardte, tenhle 15. červen, protože jste ho nikdy neprožil. Je to dárek od pana Dorchina. Sen, který vám dává, a když den končí, zase si ho bere. Zato má pohromadě všechna čísla o tom, kolik z vás reagovalo na který podnět. Do tunelu pod městem vyrazí údržbáři a elektronicky vymyjí poslední den, aby mohl začít další. Je zase patnáctého června.

Vždycky - protože poslední den, který si pamatujete, je 14. červen. Občas údržbáři na někoho zapomenou - jako vynechali vás, protože jste zůstal pod lodí. Ale to nevadí. Ti, na které se zapomnělo, se prozradí, jakmile to dají najevo - a když nedají, test to neovlivní. Jenom nás, kteří pro Dorchina pracujeme, nevymývají. Když je proud vypnutý, spíme, stejně jako vy. Avšak když se vzbudíme, tak si pamatujeme.« Zašklebila se. »Kdybych jen mohla zapomenout!«

»Tohle všechno, jen aby se prodávalo zboží,« řekl Burckhardt, jako by nemohl uvěřit. »Muselo to stát milióny!« Robot April Hornová řekl: »Stálo to milióny. Ale taky to Dorchinovi milióny vydělává. A nejen to - jednou, až objeví metodu, jak donutit lidi k činům, myslíte, že tím skončí? Předpokládáte -«

Dveře se otevřely a zarazily ji. Burckhardt vyletěl. Teprve po chvíli se uvědomil, že Dorchin utekl. Napráhl revolver.

»Nestřílejte,« nařídil nevzrušený hlas. Nebyl to Dorchin, ale další robot, tentokrát nemaskovaný plastikem a kosmetikou. Jasně se blýskal a kovově řekl: »Zapomeňte na to, Burckhardte. Ničeho nedosáhnete. Dejte mi ten revolver, než naděláte další škodu. A dejte mi ho hned.«

Burckhardt hrozivě zařval. Robotův trup se ocelově leskl. Burckhardt si vůbec nebyl jist, jestli kulky mohou proniknout jeho povrchem a svedou-li to, jestli způsobí nějakou škodu. Musel by to vyzkoušet -

Ale za jeho zády vystartoval skučící, dupající vír jménem Swanson. Strach a hysterie Swansona katapultovaly na Burckhardta. Srazil ho na všechny čtyři a revolver odletěl stranou.

»Prosím!« žebрал nesmyslně Swanson a klaněl se před ocelovým robotem. »Byl by vás zastřelil - prosím, neubližujte mi. Nechtě mě pro vás pracovat jako to děvče. Udělám všechno, všechno, co mi poručíte -«

»Nepotřebujeme, abyste nám pomáhal,« řekl robot. Udělal dva přesné kroky a stál nad revolverem. Odkopl ho stranou a nechal ležet.

Rozbitý světlovlasý robot nevzrušeně pronesl: »Už moc dlouho nevydržím, pane Dorchine.«

»Když to bude nutné, odpojte se,« odpověděl ocelový robot.

Burckhardt zamrkal. »Ale vy nejste Dorchin!«

Ocelový robot se na něj podíval bezednýma očima. »Jsem,« řekl, »tedy ne z masa a kostí - jenom právě používám tohle tělo. Pochybují, že ho můžete poškodit revolverem. Typ těla, který znáte, je mnohem zranitelnější. Necháte teď už toho nesmyslu? Nerad bych vás poškodil, na to jste příliš drahocenný. Sednete si a necháte údržbáře, aby vás seřídili?«

Swanson začal podlézavě: »Vy - vy nás nechcete potrestat?«

Ocelový robot neměl mimiku, ale jeho hlas zněl téměř překvapeně. »Potrestat?« opakoval a dodal tázavě: »Jak?«

Swanson se otřásl, jako kdyby to slovo bylo bič, ale Burckhardt vzplál: »Jeho seřídíte, jestli se nechá - ale mě ne! Budete mě muset hodně poškodit, Dorchine. Je mi jedno, kolik stojím nebo kolik budete mít starostí, než mě dáte znovu dohromady. Ale jdu teď těmito dveřmi ven. Jestli mě chcete zastavit, musíte mě zabít. Jinak se vám to nepodaří!«

Ocelový robot postoupil o půl kroku směrem k němu. Burckhardt se proti své vůli zarazil. Nejistě stál, chvěl se a byl připraven - na smrt, na útok, na cokoli, co se mohlo stát.

Byl připraven na cokoli vyjma toho, co se stalo. Neboť Dorchinovo ocelové tělo uhnulo stranou, směrem mezi Burckhardta a revolver. Dveře zůstaly volné.

»Tak jděte,« vyzval ho robot. »Nikdo vás nedrží.«

Za dveřmi se Burckhardt okamžitě vzpamatoval. Dorchin udělal hloupost, že ho nechal jít. Ať už je to robot nebo živý tvor, oběť nebo ten, kdo na tom vydělává, nic ho nezastaví. Půjde na FBI nebo kamkoli za zákonem, mimo Dorchinovo syntetické impérium a tenhle příběh tam odvypráví. Společnost, která Dorchinovi platí za výsledky testů, jistě nemá potuchy o ďábelské technice, již jsou získány. Dorchin ji musí tajit, i nejslabší závan publicity by mohl všechno zarazit. Cesta ven znamená možná smrt - ale v tomto bodě svého pseudoživota Burckhardt ze smrti hrůzu neměl.

V tunelu nikdo nebyl. Objevil okno a podíval se ven. Viděl Tylerton: město - kulisu; vypadalo tak opravdové a známé, že si Burckhardt klidně mohl představit, že se mu všechno zdá. Jenomže tohle nebyl sen. Jistotu o tom si nesl v srdci a stejně i to, že nic v celém Tylertonu mu teď nemůže pomoci.

Musí se vydat jiným směrem.

Asi čtvrt hodinu trvalo, než našel cestu, ale podařilo se mu to. Plížil se chodbami, a kdykoli zaslechl kroky, uskakoval do úkrytu, i když věděl, že schovávat se je zbytečné. Dorchin nepochybně ví o každém jeho pohybu. Ale nikdo ho nezastavoval. Narazil na další dveře.

Zevnitř vypadaly docela obyčejně. Když je otevřel a prošel ven, objevilo se před ním cosi, co nikdy neviděl.

Nejdřív světlo - jasné, zářící, neuvěřitelné, oslepující světlo. Burckhardt nevěřicně a ustrašeně zamžikal očima.

Stál na římsě z hladkého opracovaného kovu. Ani ne čtyři metry od jeho špiček římsa končila ostrou hranou. Neměl

nejmenší chuť přiblížit se na kraj, ale i z místa, kde stál, poznal, že propast před ním je bezedná. A hlubina se ztrácela do nedohledna v oslnivé záři po obou stranách.

Proto mu Dorchin dal tak snadno svobodu! Z továrny se nedalo odejít nikam. Bylo to neuvěřitelné, nesmyslné - propast i sto bílých a oslepujících sluncí, visících nahoře.

»Burckhardte?« uslyšel ze strany tázavý hlas. Pak jeho jméno zahřmělo, zašumělo měkkým šepem, tam a zpět pekelnou propastí před ním.

Olízl si rty. »A - ano?« dostal ze sebe.

»Mluví s tebou Dorchin. Tentokrát ne robot, skutečný Dorchin, z masa a kostí, i když mluví do mikrofonu. Tak už jsi viděl, cos chtěl, Burckhardte. Budeš teď rozumný a necháš se od údržbářů seřídit?«

Burckhardt nebyl schopen se pohnout. V oslepivé záři se dmuly jakési pohyblivé hory; jedna z nich se vydala k němu. Tyčila se desítky metrů nad jeho hlavou, zíral na ni ke stropu a bezmocně mhouřil oči před světlem.

Vypadalo to jako -

Nesmysl!

Hlas v reproduktoru u dveří řekl: »Burckhardte?« Odpovědět nedokázal.

Těžký, dunivý vzdech. »Aha,« řekl hlas. »Konečně jsi pochopil. Není kam jít. Už to víš. Mohl jsem ti to sice říct, ale tys mi nemusel věřit, takže je lepší, žes to viděl na vlastní oči. Koneckonců, Burckhardte, proč bych měl rekonstruovat město, jak bylo? Jsem obchodník a počítám náklady. Kdyby ta věc musela být ve skutečné velikosti, postavil bych ji tak. Ale v tomhle případě to nebylo nutné.«

Bezmocný Burckhardt zíral, jak z hory před ním směrem k němu opatrně klesá nižší útes. Byl dlouhý a tmavý a na jeho konci bylo cosi bílého - cosi bílého s pěti prsty...

»Chudinko Burckhardte,« vrněl reproduktor a ozvěna burácela obrovitou propastí, která byla jen - dílnou. »Musí to pro tebe být hrozný šok - zjistit, že žiješ ve městě postaveném na stole.«

VI

Bylo ráno 15. června a Guye Burckhardta probudil jeho vlastní křik ze sna.

Byl to obludný a nepochopitelný sen, s výbuchy, stíny postav, které nepatřily lidem a z jejichž každého slova šel děs.

Otřásl se a otevřel oči.

Za okny ložnice kvílel giganticky zesílený hlas.

Burckhardt doklopýtal k oknu a vyhlédl ven. Bylo chladno, vůbec neodpovídající datu v kalendáři, ale hodící se spíše k říjnu než k červnu. Ulice vypadala docela normálně - kromě rozhlasového auta, které se asi v polovině bloku krčilo u obrubníku. Z reproduktorů na střeše auta vřeštěl hlas:

»Jsi zbabělec? Jsi blázen? Necháš politické čachráře, aby ti ukradli vlast? NE! Hodláš se smířit s dalšími čtyřmi lety úplatkářství a zločinů? NE! Budeš volit Federalistickou stranu v každém kole? ANO! Vsaď se, že i ty budeš hlasovat pro ni.«

Někdy ječí, jindy přemlouvá, straší, prosí, lichotí..., ale jeho hlas se nese dál jedním patnáctým červnem za druhým.